

**ПЪРВА СТАТИЯ ЗА ЕЛЕКТРОННО ИЗЧИСЛИТЕЛНАТА
ТЕХНИКА ПОБЛИКУВАНА ВЪВ ВЕСТНИК
"РОДОПСКИ УСТРЕМ" НА 22 01 1972г
В ТОЗИ ПЕРИОД В ОКРЪГА СЕ СМЯТАШЕ СЪС СМЕТАЧНИ
ЛИНИИКИ .НЯМАШЕ ДАЖЕ И НАЙ-ЕЛЕМЕНТАРНА СМЕТАЧНА
ТЕХНИКА**

22 януари 1971 год. - бр.

ЕЛЕКТРОННО ИЗЧИСЛИТЕЛНИТЕ МАШИНИ И ИКОНОМИКАТА

С право можем да наречем нашия век — век на електрониката. Сега интелигентността на една нация се измерва с количеството и с начините на използване на ЕИМ (електронноизчислителни машини). Затова всички страни се стремят разумно да внедрят тази техника за решаването на една или друга задача. ЕИМ се използват за управление на технологически процеси, за вземане на оптимални решения не само в технологията, но и за цялостната икономика на предприятието, обединените отрасли, народното стопанство, за обработка на информация.

Ще разгледаме най-вече използването им в икономиката. Още преди 100 г. Маркс казва, че тя ще получи съвършенство само тогава, когато започне да борави напълно с апарата на математиката.

Обработката на данни с "електронна" скорост дава възможност да се автоматизира преработването на информация. Обемът на доставената информация се разширява и се съкращават сроковете за доставяне на обработена информация за пряко ползване. Това осигурява големи икономии на труд при управлението и повишава ефективността на информацията при използването ѝ. Бързото обработване, систематизиране и анализиране на машинионните данни, които разностранно характеризират дейността на предприятието, дават възможност на ръководството да взема решения въз основа на информация, получена същия ден, а не ми-

налата седмица или месец. То може всеки момент да получи справка например за наличието на детайли в началото на смяната, както и в даден момент, за произведените детайли и т.н. ЕИМ се използват и в областта на народностопанското планиране. Създават се икономико-математически модели на народното стопанство, в които сложният характер и многообразието на икономическите явления се изразяват в нагледна проста форма, в математически вид (чрез системи уравнения и неравенства, диференциални уравнения и др.). След създаването на модела ние можем да въвеждаме в ЕИМ основните показатели на плана, а след това въз основа на специални показатели на плана — програми и алгоритми на изчисление, да се следи целият ход на изпълнението на плана (за месец или за година).

По такъв начин могат да се проследяват подробно икономическите връзки, създаващи се между народностопанските нива, темповете и пропорциите в развитието на производството, а също да се сравняват недостатъците и предимствата на различните варианти на плана. Чрез ЕИМ за кратко време могат да се сравнят стотици варианти на плана и да се избере най-подходящият. Може да се определи и срокът за започване на производството на дадено изделие, сроковете за осигуряването със суровини, необходимата работна сила (с разпределение на работниците по специалности и по квалификация по цехове), състава и мощностите на машините и на

съоръженията (машинното време по вида на машините и по цехове).

Независимо дали става въпрос за проектирането и строителството на ново предприятие, конструирането на нова машина и т.н. за рационална организация и ефективно управление на всички тези процеси личният опит и интуицията на ръководителя стават вече недостатъчни. Затова е необходима "точна" количествена оценка, съответствуваща на обществените процеси и умение да се съчетаат разходите с очакваната ефективност. ЕИМ позволяват да се осъществяват икономическите и техническите просектантски изчисления в много варианти.

В производствено-стопанската

дейност на предприятието възникват и редица други задачи с технико-икономически характер, които се решават чрез ЕИМ, като се използват различни математически методи.

За използването и прилагането на ЕИМ са необходими няколко групи специалисти. Най-напред това са инженери и техници (оператори), които следят за нормалната техническа работа на машините. У нас такива кадри се подготвят във ВМЕИ и техникума по филм механика и оптика. Освен това всяко ведомство организира свои курсове за подготовка на оператори. Друга група специалисти са системоорганизаторите. Подготвят се в икономически институти и в курсовете и школите за следдипломна квалификация.

Трета група специалисти са по изследване на операциите. Заедно със системоорганизаторите анализират дадена система, в която искаме да приложим ЕИМ, и изготвят икономико-математически модели. Разбира се, това предполага добро познаване на икономическите задачи и добра икономическа интуиция, за да се намери достатъчно прост и заедно с това практически приложим математически модел. Тези специалисти се готвят в математическия факултет на Софийския университет и икономическите институти. След тази група специалисти идват програмистите. Тяхната задача е ка-

то получат задание за програмиране, да изготвят програма за работа на ЕИМ. Такива специалисти се готвят в математическия факултет на Софийския университет, в тематическите паралелки на техникумите и в курсовете, които организират различните ведомства. Нашия окръг такива специалисти от две години се подготвят в тематическите паралелки на техникумите в Смолян и Мадан. С изграждането на окръжния електронноизчислителен център се създават благоприятни условия за усъвършенстване на текущото

дългосрочно планиране, за повишаване на културата и на ефективността на управленческия труд на ръководителя, за откриване и поевтиняване на управленческия апарат, за осигуряване на действителност на икономическите стимули за количествено нарастване и усъвършенстване на производството.

За пълното внедряване на електронноизчислителната техника нашия окръг ще бъдат необходими голям брой специалисти. Необходимо е повече хора да се насочат към институти, курсове и училищата, където се подготвят такива специалисти.

Желязко ДОМБАШОВ
преподавател по програмиране на електронноизчислителни машини в ПГ „Васил Левски“ — Смолян

инност, със заглавен костюм — от поробата „кървооро родопско говедо“. Черни табели над всяка

„Млекопреработване“.

В съседната постройка пък са малките тежки 190 мм боя